

УДК 327(438)+327.7

Н. М. БУГЛАЙ

м. Миколаїв

ПОЛЬЩА У СИСТЕМІ СПІВРОБІТНИЦТВА ВИШЕГРАДУ

В статті проаналізовано зовнішню політику Польщі в рамках Вишеградської четвірки. Розкрито значення Вишеградського напрямку як ключового елементу регіональної політики РП та його вплив на інтеграцію країни в європейські та євроатлантичні структури.

Ключові слова: зовнішня політика, Республіка Польща, Вишеградське співробітництво, регіональний рівень, Центрально-Східна Європа.

Вишеградська група (Вишеградська четвірка) – угруповання чотирьох центральноєвропейських країн: Польщі, Чехії, Угорщини і Словаччини. Спільність цілей закордонної політики, історичного досвіду та географічна близькість спричинили появу цього регіонального утворення, що взяло курс на інтеграцію до європейських та євроатлантичних структур.

Вишеградське об'єднання виникло 15 лютого 1991 року внаслідок зустрічі президентів Польщі Леха Валенси і Чехословаччини Вацлава Гавела та прем'єра Угорщини Йозефа Антала в угорському місті Вишеград, після ухвалення «Декларації про співпрацю Чеської та Словацької Федеративної республіки, Республіки Польща та Угорської республіки на шляху до європейської інтеграції» [5]. Пізніше відбулось розширення «трійки» засновників до «четвірки» (В-4) через утворення 1 січня 1993 року незалежних Чеської і Словацької Республік.

Актуальність дослідження проблеми визначається необхідністю висвітлення історії країн Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), в т. ч. Республіки Польща в контексті зовнішньої політики новітньої доби. Історія Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини має багато особливого, спільного і відмінного, що є відображенням інтересів цих країн, у т. ч. на міжнародній арені. Інтерес даної теми для історичної науки України обумовлюється потребою вивчення та аналізу мотивів співпраці країн центральноєвропейського регіону в контексті набуття такого досвіду для нашої країни.

Вишеградське співробітництво має глибокі історичні корені. Підвалинам Вишеград-

ського співробітництва країн Центральної Європи присвячена наукова стаття доктора історичних наук Є. Кіш «Вишеградське співробітництво: історичні аспекти середньовіччя Центральної Європи», де згадується історична зустріч 1335 року, що фактично і поклала початок подальшій розбудові власне концепту Вишеград [9].

В контексті досліджуваної теми можна відзначити вітчизняні наукові розвідки Н. Бокало та С. Трохимчука, В. Дем'янець, Д. Мороза, М. Ткачука; Г. Шелест та О. Полторакова з питань Вишеградського співробітництва ХХ–ХХІ століть, що висвітлюють окремі аспекти його функціонування [1; 4; 10; 12; 14]. Деякі праці відображають також стан та перспективи зв'язків України з країнами Вишеградської групи й присвячені різним питанням українсько-вишеградських відносин [6]. Окремо виділяється аналітична доповідь «Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України» авторського колективу під керівництвом С. І. Мітряєвої [11].

В контексті вивчення даного питання, зазначимо, що наявні в науковому обігу праці висвітлюють проблематику Вишеградського співробітництва в цілому, особливо не зосереджуючись на окремих країнах, що входять до групи, за винятком робіт, що мають поодинокий, фрагментарний характер. Незважаючи на свою актуальність, проблема польського формату Вишеграду залишається майже не розробленою і лише частково висвітленою у вітчизняній науці.

У дослідженні зроблена спроба проаналізувати польський фактор Вишеградської співпраці та з'ясувати позицію Польщі в роз-

будові міжнародних відносин субрегіонального формату у Центрально-Східній Європі після 1991 року.

Відносини Республіки Польща з країнами Центрально-Східної Європи – один із найважливіших напрямів її зовнішньої політики. Після розпаду соціалістичного табору Польща посіла передові позиції по здійсненню політичних та економічних перетворень в ЦСЄ, завдяки чому була включена до першої групи держав розширення НАТО та ЄС на Схід. Добившись повноправного членства в цих структурах, РП проявляє активну політику просування західних цінностей на кордоні Європейського Союзу та НАТО, що зумовлює особливий статус країни в регіоні.

Після 1989 року Польща кардинально змінила зовнішньополітичну доктрину, що вивела країну з-під радянського впливу й визначила нові пріоритети та завдання польської дипломатії, у тому числі й на регіональному рівні. Зовнішня політика Польщі у цей період була підпорядкована потребам внутрішньої політики та економічним інтересам держави. В цей час зростає її геополітичне значення та міжнародний авторитет. Пріоритетами зовнішньої політики РП були інтеграційні устремління прозахідного вектору, налагодження економічної співпраці, вирішення історичних суперечок, розвиток структур «нового регіоналізму» [3].

Провідним вектором польської регіональної політики є центральноєвропейський напрям. Найважливіші міждержавні взаємодії Польщі в ЦСЄ пов'язані з Чехією, Угорщиною, Словаччиною, що виступають основними партнерами РП в регіоні. Вишеградський напрям є ключовим елементом регіональної політики Польщі, а спільна робота країн Вишеграду з інтеграції в європейські та євроатлантичні структури сприяла реалізації цих намірів.

Ідея регіональних міждержавних об'єднань має давні історичні традиції. Наявною є практика співпраці держав, що волею географічних і культурних обставин перебувають в однаковій геополітичній ситуації та об'єднуються. «Вишеград» має символічне значення для сучасного формату співробітництва центральноєвропейських країн. В листопаді

1335 року відбулась зустріч угорського (Карла Анжуйського), чеського (Яна Люксембурзького) та польського (Казимира III) королів, а також представників німецького Рицарського Ордену у Вишеградському замку. Три центральноєвропейські королівства: Чехії, Польщі та Угорщини були на стадії формування, з багатьма подібними ознаками. Всі три королівства стояли перед схожими викликами часу, отже це теж спонукало їх до спільних об'єднаних зусиль.

Після тривалої підготовки та підписання мирних договорів вони домовилися про співпрацю у політичній та економічній сферах. Ті події були певним етапом розвитку та зміцнення міждержавних відносин країн центральноєвропейського регіону. Кожна з сторін відстоювала власні досягнення чи інтереси. Для поляків ця зустріч була однією з найважливіших зовнішньополітичних подій XIV ст., пріоритет мали польсько-чеські відносини та польські відносини з рицарським орденом [9].

Говорячи про новітню добу розвитку Вишеградського співробітництва, доцільно згадати, що у 1990-ті роки в ЦСЄ утворилось кілька регіональних угруповань, що стало об'єктивною реакцією на розпад радянських систем РЕВ і ОВД. Регіон потребував створення європейського міждержавного об'єднання, що було б спробою протистояння європейському дисбалансу міжнародних відносин в постблоковий період і збереження європейської стабільності після розвалу соціалістичної системи.

Вишеград не створювався як альтернатива європейської інтеграції, а навпаки як її майбутня складова в контексті перехідного, підготовчого кроку до ЄС. Учасники Вишеградської групи мали на меті винятково політичні наміри: деформація постсоціалістичної інфраструктури, перехід на ринкові відносини, розбудова демократичних засад державності та формування демократичних суспільств, співробітництво у військовій і безпековій сферах та вироблення спільних зовнішньополітичних критеріїв щодо провідних структур: ЄС та НАТО [13, 24].

Вишеградське об'єднання сформували країни, які утворюють так звану «класичну» Центральну Європу, поділяючи географічне

розташування та подібні тенденції історичного розвитку, включно з входженням у певні періоди до єдиних державних утворень чи до табору країн-сателітів СРСР. В-4, на відміну від інших субрегіональних утворень, до складу яких входять і постсоціалістичні країни (Центральноєвропейська ініціатива, Центральноєвропейська угода про вільну торгівлю) не розширювала свій склад, якщо не враховувати розширення «трійки» до «четверки» [11, 4–5].

Основними чинниками, які обумовили розвиток Вишеградського блоку стали наступні фактори: історичний (спільний спадок Австро-Угорської монархії, потреби консолідації заради відродження центральноєвропейської тотожності), політичний (повернення в об'єднану Європу, забезпечення гарантій незворотності позитивних зрушень та реформ, зміцнення миру, безпеки і стабільності, розбудови стабільного громадянського суспільства та консолідованої демократії), економічний (формування нових ринкових засад конкурентної спроможності регіону в умовах європейської інтеграції та розгортання процесу глобалізації), соціокультурні чинники (відродження центральноєвропейської ідентичності як основи конкурентної спроможності центральноєвропейського регіону в об'єднаній Європі) [10].

Як зазначає д.і.н. Єва Кіш, історію розвитку діяльності міжнародного регіонального об'єднання країн Вишеградської четвірки доцільно розділити на два періоди. Перший період – від часу утворення 1991 року до 2004 року – як формування Вишеградського об'єднання з 15 лютого 1991 року, до приєднання РП, УР, ЧР та СР до Європейського Союзу і включно до НАТО. Другий період – з 2004 р. і на широку перспективу сьогодення майбутнього, коли співпраця чотирьох країн Вишеградської групи відбувається вже в складі ЄС [8, 260].

З прийняттям Вишеградської декларації, на початковому етапі закладення основ майбутнього співробітництва, діяльність Вишеградської групи не відрізнялась інтенсивною співпрацею. Відбувалися зустрічі на найвищому рівні, приймалися політичні декларації, та реальні здобутки були лише у сфері безпе-

ки та військової справи. Для постсоціалістичної Польщі це час налагодження контактів з європейськими інституціями та ефективної двосторонньої політики, що сприяла демократичним змінам в регіоні. Вишеградське об'єднання майже одразу проголосило курс на інтеграцію до європейських та євроатлантичних структур. Основними завданнями цього угруповання протягом 1992–1993 рр. Польща вбачала інтенсифікацію політичних консультацій, узгодження та вироблення позицій, особливо щодо ЄЕС, утворення зони вільної торгівлі й встановлення відносин з Великою сімкою.

Процес розпаду Чехословаччини і супутні події спричинили кризу співпраці. Проте у вересні 1993 року вдалося погодити меморандум урядів цих країн щодо інтенсифікації співпраці з ЄЕС і перспективи членства в ній, а в грудні підписати Центральноєвропейську угоду про вільну торгівлю (СЕРТА). Окрім існуючих проектів, наприклад співпраці Вишеградської групи з країнами Бенілюксу, політична співпраця була майже повністю згорнута аж до 1997–1998 рр. [2, 5].

Важливим для В-4 став 1998 рік, коли в Словаччині до влади замість В. Мечіара прийшла реформаторська команда М. Дзуринди, а в Чехії В. Клауса змінив соціал-демократ М. Земан. На саміті в Будапешті прем'єр-міністрів Польщі, Чехії та Угорщини 21 жовтня 1998 року була задекларована приналежність Словаччини до Вишеграду, що є свідченням нового етапу вишеградської співпраці. Було проголошено про співпрацю у переговорному процесі з Європейським союзом, а також про підтримку інших країн регіону на шляху інтеграції. Однією із основних цілей було визначено членство Словаччини в НАТО.

Відновлення співпраці, спричинене приготуваннями до членства в НАТО, стало однією із заслуг польської дипломатії, яка виступила за розширення та поглиблення співпраці. У країнах Вишеградської групи були різні стартові позиції. Після вступу в 1999 році Польщі, Угорщини і Чехії до НАТО і початку переговорів з ЄС роль Вишеградської групи для Польщі вбачалася перед усім у провадженні консультацій, які стосуються розширення ЄС і співпраці в рамках НАТО, а також

підтримка кандидатури Словаччини у північноатлантичній інтеграції, результати якої увінчались успіхом у березні 2004 року.

Важливою віхою Вишеградського виміру була зустріч прем'єр-міністрів чотирьох країн в Братиславі, що відбулась 14 травня 1999 року, де були погоджені цілі та методи діяльності відновленого формату та визначені основні аспекти діяльності. В грудні 1999 року в Братиславі відбулась зустріч президентів чотирьох держав, де було започатковано інститут головування Вишеграду. Під час головування Польщі (з 2000 – перша половина 2001 р.), були визначені завдання: підтримка цілей Вишеградської групи в країнах ЄС та НАТО, підтримка словацької кандидатури до НАТО, зміцнення усвідомлення В-4 як регіонального центру економічної та політичної стабільності, продовження співпраці з третіми країнами (Україна, Словенія). Засобами реалізації цієї програми стали тісна міжурядова, міжпарламентська і позаурядова співпраця, узгодження спільних заяв щодо європейської інтеграції, зустрічі та консультації експертів, зустрічі на високому політичному рівні з представниками ЄС та Європейської Комісії (формула «4+1»), спеціальні зустрічі представників В-4 з іншими державами (зі Словенією, Україною, Литвою та Хорватією) [2, 6].

Період трансформації спричинив кілька криз у відносинах усередині Вишеградської спільноти. Під час переговорів про вступ до ЄС країни-учасниці не виявили належної єдності. Польща виступала на переговорах окремо, відстоюючи власні інтереси без погодження з іншими учасниками. Це було пов'язано з питаннями сільськогосподарської політики ЄС та фінансовою допомогою Польщі. Ця ситуація викликала певні непорозуміння у стосунках між Польщею з одного боку і Чехією та Угорщиною з іншого.

Загострення відносин між вишеградськими державами також викликали переговори в рамках Копенгагенського самміту ЄС у грудні 2002 року, де вони спочатку повинні були виступати спільним фронтом. До цього призвів так званий «індивідуалізм» Польщі та здобуття нею додаткових 1,5 млрд євро фінансування від ЄС. Також, великі суперечки

всередині Вишеградської групи викликала позиція Польщі щодо положень Конституції ЄС, яка виступила категорично проти процедури розподілу голосів в Раді міністрів, відстоюючи так звані ніщцькі принципи, заблокувавши, разом з Іспанією, процес переговорів. Вишеградська група робила спроби стати посередником у польсько-німецькому діалозі в справі досягнення згоди щодо статей майбутньої Конституції [2, 6].

Ці факти є підтвердженням особливого статусу РП у В-4 як такої, що спроможна самостійно відстоювати свою позицію, хоча і не характеризує її як «добропорядного» члена однієї команди. Безкомпромісність позиції Польщі з багатьох важливих питань, навіть всередині В-4 свідчить про еволюцію зовнішньої політики країни в бік активного просування свого лідерування в регіоні. Незалежність і твердість позиції Польщі в В-4 обумовлюється також підтримкою США, через те, що вона є головним провідником політики Сполучених Штатів в регіоні і претендує на роль «архітектора» східного виміру політики ЄС, що виділяє її з поміж решти країн ЦСЄ.

Під час головування Словаччини на Вишеградському форумі (до 30 червня 2003 року), обговорювались питання розширення НАТО та спільну позицію країн об'єднання щодо розширення ЄС. Голови урядів В-4 обговорюючи актуальні питання розширення ЄС, заявили про проблематичність вступу їх країн до Євросоюзу у разі, якщо вони стануть лише так званими чистими платниками податків до спільної казни, тобто сплачуватимуть суму вищу, ніж отримуватимуть. Дуже активно з цих питань висловилась саме Польща. Під час спільної прес-конференції прем'єр-міністр РП Л. Міллер заявив, що жоден з нових членів не може бути чистим платником податків, оскільки бідніші країни не можуть допомагати багатшим. Від імені всієї «четвірки» він висловився проти «членства другої категорії», підкресливши, що нові члени ЄС повинні мати рівні шанси з нинішніми членами. Л. Міллер також висловився з приводу власне процесу розширення Європейського Союзу. На його думку, розширення ЄС не може відбутися без Польщі, оскільки як «Євросоюз не можна уявити без Німеччини,

так і його розширення без Польщі» [7, 162–163].

Завдяки наполегливій і скоординованій співпраці країн Вишеградської четвірки в 2004 році завершився черговий етап його еволюції. 24 березня 2004 року Словаччина стала повноправним членом НАТО, а 1 травня 2004 року всі чотири країни Вишеграду вступили до ЄС. Слід наголосити, що саме вишеградська солідарність та взаємна підтримка зіграли надзвичайно важливу роль у здійсненні стратегічних планів держав-учасниць групи. Саме солідарна цілеспрямована підтримка з боку вишеградських партнерів-членів НАТО стала визначальною у прискореному вступі Словаччини в трансатлантичний блок, а постійні консультації, погодження позицій і координація кроків на міжнародній арені забезпечили одночасний вступ РП, СР, УР і ЧР до Європейського Союзу.

Після травня 2004 року вишеградська співпраця набула стратегічного характеру, коли постала проблема вироблення плану фінансування на 2007–2012 роки. Це ключове питання для всіх країн Вишеградської групи, зважаючи на їхнє економічне відставання відносно інших країн ЄС. Ліквідація цього відставання стала їх спільною метою. Втім потрібно розуміти той факт, що на сьогоднішній день країни Вишеградської четвірки виступають не лише як партнери в рамках ЄС та союзники по НАТО, але і як суперники в боротьбі за здобуття фінансування та прихильності з боку західноєвропейських держав та США. Після вступу країн Вишеградської четвірки до ЄС постає проблема підтримання відповідного статусу кожної з країн не лише в самій групі, а також питання до кого приєднатись вже всередині ЄС та в якій мірі підпорядковуватися ЄС, щоб найкращим чином захистити чи реалізувати власні інтереси в регіоні.

Приєднання у 1999 р. та 2004 р. країн Вишеграду до НАТО і Європейського Союзу геополітично змінило статус центральноєвропейського регіону. Відбулась трансформація білатеральних і багатосторонніх відносин країн Центральної Європи. Змінилась система відносин всередині Вишеграду і Вишеградської четвірки з іншими країнами-членами ЄС, а також з Україною. Змінився й

геополітичний статус Вишеградського об'єднання, що створило нові можливості єврорегіональної інтеграції, хоча визначило і передачу повноважень наднаціональним структурам – тобто ЄС [7].

Після виконання Вишеградською четвіркою головних завдань, зазначених у Вишеградській декларації, постало питання пошуку нової стратегії розвитку. З 2004 року і до середини 2005 в групі головувала Польща. Наприкінці 2004 року президент Польщі Александр Квасневський зазначив, що Вишеградська група може виступати зі спільними ініціативами, які стосуватимуться політики ЄС щодо її східних сусідів, у тому числі України, і мати істотну роль в побудові площини європейських цінностей. З 2008 року життєздатність Вишеградської четвірки, її спільні дії в рамках ЄС свідчать про початок нового етапу розвитку Вишеграду у новій геополітичній реальності на континенті. Серед нових пріоритетів вишеградського партнерства є допомога в розвитку євроінтеграційних ініціатив країнам-кандидатам на членство до ЄС і тих країн, що посилено співпрацюють в цьому напрямку без чітко окреслених перспектив вступу.

Серед науковців та політиків і після виконання країнами В-4 основного зовнішньополітичного завдання – набуття членства в НАТО та ЄС, і сьогодні точаться дискусії чи не перетворитися об'єднання на другорядний регіональний форум, якщо не буде знайдено нової формули для розвитку цієї співпраці. В більшості, наявними є прогнози, що в подальшому В-4 не розчиниться в ЄС і її держави будуть відігравати в Союзі помітну роль, бо на них в Європейському парламенті припадає стільки ж голосів, скільки на Францію і Німеччину і узгоджена позиція в даному випадку дозволить лобювати їхні спільні інтереси [2, 7].

На сьогодні механізм співпраці В-4 в рамках ЄС можна визначити у трьох сегментах: по-перше, це урядове співробітництво – яке є визначальним і найпотужнішим у структурі Вишеграду; по-друге – це зустрічі президентів країн-членів Вишеграду і, по-третє, – співробітництво парламентів країн-членів Вишеграду [7].

Вишеградська формула для Польщі є важливим механізмом регіональних контактів, що продовжує своє існування завдяки переконанню представників польської влади про його придатність та необхідність. Останнім часом, внутрішні політичні зміни і нова фаза стосунків з ЄС та НАТО зумовили її наповнення новим змістом, спрямованим у т. ч. на зміцнення безпеки у всьому регіоні. Така роль, визнається і приймається західними державами і йде у руслі польської зовнішньої політики, спрямованої на досягнення провідної позиції в регіоні Центральної та Східної Європи [2].

Механізм і структура співпраці Вишеградської четвірки в рамках ЄС зазнали на сьогодні певних якісних змін, особливо в плані координації дій їх центральних органів виконавчої влади. Важливим тут є проведення регулярних щорічних самітів прем'єр-міністрів В-4, а також зустрічей, переговорів представників міністерств країн Вишеграду. Принципово важливим є той факт, що по чергово, щорічно країна, яка головує у Вишеграді, презентує річний план дій, в якому вказує перелік зустрічей, консультацій, нарад міністрів та інших представників галузевих відомств, інших органів влади, експертів у чітко визначених сферах співпраці.

Інтерес у науковців продовжує викликати також проблема регіонального лідерства в «четвірці» та й у Центрально-Східній Європі, взагалі. Безперечно, лідерські претензії тут має Польща як найбільша регіональна економіка, що пов'язано з масштабами країни, її геополітичним розташуванням, особливими стосунками з партнерами по євроатлантичних зв'язках. Враховуючи відповідні фактори, а також зважаючи на важливу роль, яку Польща відіграє в регіоні Центрально-Східної Європи, наявний потенціал держави, її активну й тверду позицію в субрегіональних організаціях на кшталт В-4, можна констатувати, що її претензії на набуття статусу лідера в даному регіоні виправдалися.

Республіка Польща розглядає участь в міжнародних регіональних організаціях виключно з позиції власних інтересів безпеки та економіки. РП виступає одним із найбільш послідовних ініціаторів регіонального співробітництва, постійно розширюючи сфери

взаємодії та рівень своєї участі. Після входу Польщі до ЄС її участь в регіональних організаціях наповнюється новим змістом і надає їй додаткові можливості для розвитку своєї економіки та укріплення безпеки.

Таким чином, Вишеградська четвірка є одним з ефективних прикладів успішної регіональної інтеграції постсоціалістичних держав на межі ХХ–ХХІ століть, що була зумовлена їх спільними історичним минулим, географічним положенням, політичними і економічними зв'язками, схожими геополітичними інтересами. За роки свого існування В-4 постала як складовий елемент нової структури безпеки не лише в регіоні ЦСЄ, але і на європейському континенті в цілому. Після виконання Вишеградською групою свого головного завдання: набуття всіма її учасниками членства в ЄС і НАТО, вона продовжує існувати. Держави субрегіону мають в цьому необхідність через спільність проблем внутрішньої та зовнішньої політики.

Польща показала безкомпромісність та послідовність на шляху здійснення поставлених зовнішньополітичних цілей в регіоні ЦСЄ. Для польської регіональної політики і на сьогодні стратегічно важливим залишається питання збереження механізмів співпраці у Вишеградському форматі й перетворення її у важіль європейської політики. З країнами Вишеградської групи Польщу єднає політичний діалог, транскордонна й військова співпраця, співробітництво у галузі культури, економіки, торгівлі та фінансів, а, головне, бажання разом працювати для подальшої стабілізації центральноєвропейського регіону.

Аналіз досвіду РП може служити Україні орієнтиром у формуванні власної регіональної політики та використанні її для реалізації національних інтересів та стратегічних цілей зовнішньої політики, враховуючи здобутки і помилки одного з найближчих сусідів.

Список використаних джерел

1. Бокало Н. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Вишеградської четвірки) / Н. Бокало, С. Трохимчук. — Львів, 2000. — 68 с.
2. Гуцуляк І. Р. Еволюція політики Польщі щодо Вишеградської групи / І. Р. Гуцуляк // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — Випуск 64. — Ч. II. — К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2006. — С. 4–7.

3. Гуцуляк І. Р. Центральна та Східна Європа у зовнішній політиці Республіки Польща: автореф. дис. ... канд. політ. наук / І. Р. Гуцуляк. — К.: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2007. — 22 с.
4. Дем'янець В. І. Інтеграційна політика владних органів країн Вишеградської групи щодо ЄС і НАТО у 1989–1999 рр.: автореф. дис. ... канд. політ. наук / В. І. Дем'янець. — К.: Інститут політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ, 2001. — 17 с.
5. Declarace o spolupraci Ceske a Slovenske Federativni Republiky, Polske Republiky a Madarske Republiky na ceste evropske integrace. 15.02.1991. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.visegradgroup.eu>.
6. Андрійчук О. Досвід вступу країн Вишеградської групи до Європейської Унії у контексті акцесійних приготувань України / О. Андрійчук // Юридичний журнал. — 2006. — № 2 (44). — С. 92—95; Зеленько Г. І. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України: монографія / Г. Зеленько. — К.: Знання України, 2007. — 336 с.; Каплинський О. В. Роль Вишеградської четвірки у контексті національної безпеки України / О. В. Каплинський // Стратегічні пріоритети. — 2009. — № 2 (11). — С. 47—54.; Соскін, О. І. ЄС та місцеве самоврядування: досвід вишеградських міст та українська перспектива: наук.-метод. посіб. / О. І. Соскін, А. М. Матвійчук, Н. О. Матвійчук; за заг. ред. О. І. Соскіна. — К.: Інститут суспільної трансформації, 2008. — 56 с.; Трансформаційні процеси у країнах Вишеградської групи та Україні: порівняльний аналіз / за ред. проф. Г. М. Перепелиці. — К.: Видавничий дім «Стилос», 2013. — 301 с.
7. Кіш Є. Б. Проблеми регіонального лідерства Вишеградської четвірки / Є. Б. Кіш // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. — 2008. — № 38. — С. 156—166.
8. Кіш Є. Б. «Європейська карта» країн Вишеградської четвірки: історія розвитку і формат співробітництва / Є. Б. Кіш // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер.: Історичні науки. — 2012. — Вип. 3.33. — С. 259—267.
9. Кіш Є. Б. Вишеградське співробітництво: історичні аспекти середньовіччя Центральної Європи / Є. Б. Кіш // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки: збірник наукових праць / ред. М. М. Шитюк. — Випуск 3.38 (110). — Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2014. — С. 95—99.
10. Мороз Д. О. Формування системи багатостороннього співробітництва країн-членів Вишеградської четвірки (1991–2004 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук / Д. О. Мороз. — К.: НУ «Києво-Могилянська академія», 2006. — 16 с.
11. Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України: аналіт. доп. / С. І. Мітряєва (кер. авт. кол.), М. О. Лендьел, А. Д. Стряпко, А. М. Крижевський, Г. В. Гайтанжи; [заг. ред. А. З. Гончарука]. — К.: НІСД, 2013. — 49 с.
12. Ткачук М. Д. Місце євро регіонів в інтеграційному полі Європи: досвід країн Вишеградської групи / М. Д. Ткачук. // Євро регіони: потенціал міжнетичної гармонізації. Збірка наукових праць. — Чернівці, 2004. — 256 с.
13. Ціватий В. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду / В. Ціватий, Л. Чекаленко // Зовнішні справи. — 2013. — № 8. — С. 24—14.
14. Шелест Г. «Вишеградська четвірка»: у пошуках субрегіональної безпеки? / Г. Шелест, О. Полтораков // Зовнішні справи. — 2011. — № 7—8. — С. 30—32.

N. BUGLAY
Mykolaiiv

POLAND IN THE SYSTEM OF THE VISHEGRAD COOPERATION

In the article the foreign policy of Poland is analysed within the framework Vishegrad of four. The value of Vishegrad is exposed straight as a key element of regional policy of RP and his influence on integration of country in the European and evroatlantic structures.

Keywords: foreign policy, Republic of Poland, Vishegrad collaboration, regional level, Central Eastern Europe.

Н. М. БУГЛАЙ
г. Николаев

ПОЛЬША В СИСТЕМЕ СОТРУДНИЧЕСТВА ВИШЕГРАДА

В статье проанализирована внешняя политика Польши в рамках Вишеградской четверки. Раскрыто значение Вишеградского направления как ключевого элемента региональной политики РП и его влияние на интеграцию страны в европейские и евроатлантические структуры.

Ключевые слова: внешняя политика, Республика Польша, Вишеградское сотрудничество, региональный уровень, Центрально-Восточная Европа.

Стаття надійшла до редколегії 27.03.2015 р.